

โครงการวิจัย

การพัฒนาฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพในประเทศไทย (Development of the National Database for Health Technology Assessment in Thailand)

1. ชื่อโครงการ: การพัฒนาฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีด้านสุขภาพในประเทศไทย

2. หัวหน้าโครงการวิจัยและคณะที่ปรึกษา

ที่ปรึกษาโครงการ

1. เกษัชกร รองศาสตราจารย์ ดร.สินธุ์ชัย	แก้วกิติชัย
2. ดร.นายแพทย์ ยศ	ดีระวัฒนานนท์

หัวหน้าโครงการ

1. เกษัชกรหญิง อาจารย์ ดร.ณัฐจิรา	คำผล

ผู้ร่วมโครงการ

1. เกษัชกรหญิง อาจารย์ ดร.ผกามาศ	ไมตรีมิตร
2. เกษัชกรหญิง รองศาสตราจารย์ ระพีพรรณ	ฉลองสุข
3. เกษัชกรหญิง อาจารย์ ดร.เยาวลักษณ์	อำราไพ
4. เกษัชกรหญิง อาจารย์น้ำฝน	ศรีบัณฑิต
5. เกษัชกร อาจารย์ภาณุพัฒน์	พุ่มพฤษ์
6. เกษัชกร อาจารย์สุรสิทธิ์	ลัจจิตรอำนาจ
7. เกษัชกร อาจารย์ ฉัตรชัย	เผ่าทองเงิน

1. เหตุผลและความจำเป็น

การประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนและการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรทางด้านสาธารณสุขซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ข้อมูลดังกล่าวนับวันจะเพิ่มพูนความสำคัญในระบบสาธารณสุขมากขึ้นเพราะค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เวชภัณฑ์และอุปกรณ์ทางการแพทย์ชนิดใหม่ๆถูกค้นพบตลอดเวลา และมักมีราคาแพงกว่าเทคโนโลยีเดิมที่ใช้อยู่ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งผลให้อุปสงค์และความชุกของโรคเรื้อรังสูงขึ้นและต้องการทรัพยากรเพื่อการสาธารณสุขมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์มักประกอบไปด้วยวิธีการทางเศรษฐศาสตร์และสถิติที่สลับซับซ้อนจึงยากแก่ผู้บริหารและบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ข้อมูลจะทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง¹ ดังนั้นหากขาดการตรวจสอบหรือแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอาจทำให้ข้อมูลถูกนำไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการไม่มีระบบฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ในประเทศไทยก็ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในเวชปฏิบัติหรือระดับนโยบาย

¹ Gerard de Pouvourville et al. The diffusion of Health Economics knowledge in Europe, *Pharmacoeconomics*, 23(2);113-120(2005).

ดังนั้นในต่างประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร อเมริกา ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น จึงได้จัดทำฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ขึ้นในแต่ละประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ซึ่งแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดแต่วัตถุประสงค์โดยรวมเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์สำหรับผู้บริหาร บุคลากรทางการแพทย์และนักวิชาการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ มีการประเมินคุณภาพของการวิจัยเพื่อช่วยให้ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลแต่มีความรู้จำกัดสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้อย่างถูกต้อง ประหยัดเวลาในการค้นคว้าและลดค่าใช้จ่ายในการค้นหาข้อมูล²

ด้วยแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวทีมวิจัยจึงมีความต้องการสร้างระบบฐานข้อมูลการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์สำหรับประเทศไทยเพื่อรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ไม่สามารถค้นคว้าได้จากระบบฐานข้อมูลที่มีอยู่ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย โดยฐานข้อมูลดังกล่าวจะช่วยประเมินคุณภาพของงานวิจัยเพื่อให้ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลทราบข้อดี จุดอ่อนของงานวิจัยนั้นๆและนำไปใช้ได้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของการวิจัยด้านนี้ในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น ฐานข้อมูลที่จะสร้างขึ้นยังสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดช่องว่างขององค์ความรู้ทางการแพทย์ โดยใช้ตรวจสอบว่าการเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ผ่านการศึกษาในเรื่องใด หัวข้อใด อาจช่วยให้ นักวิจัยไม่ต้องทำงานซ้ำซ้อน และผู้สนับสนุนการวิจัยทราบถึงช่องว่างขององค์ความรู้เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยในอนาคต

ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลที่จะสร้างขึ้นได้แก่ ผู้บริหารและผู้จัดการระบบสุขภาพในระดับชาติ เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ผู้บริหารสถานพยาบาล เช่น ผู้อำนวยการโรงพยาบาล คณะกรรมการพิจารณาบัญชียาของโรงพยาบาล และแพทย์ผู้ให้บริการ นอกจากนี้ยังรวมถึงหน่วยงานผู้จัดสรรทุนวิจัย เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัย และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ตลอดจนนักวิจัยและผู้สนใจที่ต้องการค้นคว้าข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์สำหรับในประเทศไทย
- 2.2 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ผ่านมาและที่จะมีการศึกษาในอนาคตโดยมีการวิเคราะห์คุณภาพของงานวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการใช้ข้อมูลแต่มีความรู้ในด้านการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์จำกัด เป็นการกระตุ้นให้มีการใช้ประโยชน์ของงานวิจัยทั้งในระดับนโยบาย เวชปฏิบัติและวิจัย
- 2.3 เพื่อเป็นที่ปรึกษาสำหรับหน่วยงานผู้ให้ทุนวิจัยและนักวิจัย เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ ลดความซ้ำซ้อนของงานวิจัย รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการนำงานวิจัยที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ต่อยอดงานวิจัยอื่นๆ
- 2.4 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตาม guideline ที่สร้างขึ้นอย่างเหมาะสมสำหรับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารในประเทศไทย

² Raquel Aquiar-Ibanez et al. Economic evaluation database as an aid to healthcare decision makers and researchers, expert rev. Pharmacoeconomics Outcomes Res. 5(6),721-732(2005).

3. แผนการดำเนินการตลอดโครงการ

แผนการดำเนินงาน ใช้เวลาดำเนินการ 3 ปี แบ่งเป็น 3 ระยะได้แก่

3.1 ระยะเตรียมการ

3.1.1 สร้างฐานข้อมูลการศึกษาต้นทุนและการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์

1. รวบรวม ศีกรูปแบบการให้บริการฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่มีอยู่ในต่างประเทศ และในประเทศไทย ทั้งจากฐานข้อมูลออนไลน์และจากวรรณกรรมต่างๆ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบข้อดี และข้อด้อยของฐานข้อมูลแต่ละแห่ง เพื่อกำหนดรูปแบบของฐานข้อมูลเบื้องต้น
2. จัดประชุมนำเสนอรูปแบบเบื้องต้นแก่ผู้เกี่ยวข้องที่คาดว่าจะใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ได้แก่ นักวิชาการ แพทย์ เกษีกร ผู้บริหาร ผู้กำหนดนโยบายสาธารณสุข โดยจัด Focus group เพื่อศึกษาความต้องการใช้ ฐานข้อมูล ปัญหาที่พบในการใช้ฐานข้อมูลอื่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบฐานข้อมูลเบื้องต้น ทั้งนี้ผลจาก focus group จะใช้กำหนดกรอบการพัฒนาฐานข้อมูลการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ และการ จัดลำดับความต้องการในการใช้ฐานข้อมูลภายใต้กรอบการพัฒนา

ตัวอย่างกรอบการพัฒนาฐานข้อมูล

- Type of studies included (Inclusion criteria)
 - i. Original full economic evaluations
 - ii. Partial economic evaluations: cost studies, outcome studies
 - iii. Review of economic evaluation
 - แหล่งของการรวบรวมงานวิจัย
 - i. วารสารวิชาการในประเทศไทย
 - ii. วิทยานิพนธ์
 - iii. รายงานการวิจัย
 - iv. ปริญญานิพนธ์
 - v. วารสารวิชาการในต่างประเทศที่ทำการศึกษาในประเทศไทย
 - Frequency of updates (Monthly, Quarterly, Annually)
 - โครงสร้างของข้อมูลบนฐานข้อมูล
 - i. Structured information and abstract
 - ii. Valued-added information (Guideline Checklist)
3. ใช้ข้อมูลจาก Focus group เพื่อออกแบบฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์สำหรับประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่คาดว่าจะใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 รวบรวมและประเมินวรรณกรรมการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์

1. กำหนด ชนิด ประเภทของวรรณกรรมการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ที่จะบันทึกในฐานข้อมูลตามข้อมูลที่ได้จาก Focus group ในขั้นตอน 7.1.1
2. กำหนดโครงสร้างของข้อมูลที่จะจัดเก็บ ซึ่งอาจประกอบด้วย Title, Authors, Keywords, Year of research, Year of publication, Funding Institute, Publication type, Structure abstract, etc.
3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินวรรณกรรมสำหรับบันทึกลงฐานข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยร่วมกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของวรรณกรรม โดยให้สอดคล้องกับคู่มือการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์ที่กำลังจัดทำขึ้น
4. รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความคุ้มค่าทางการแพทย์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ห้องสมุด ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ แหล่งทุน สถาบันการศึกษา หน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขต่างๆ
5. ประเมินวรรณกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยนักวิชาการ อาจารย์

3.2 ระยะดำเนินการ

3.2.1 การบันทึกวรรณกรรมลงฐานข้อมูล และบริการฐานข้อมูล

1. บันทึกวรรณกรรมที่ประเมินแล้วลงในฐานข้อมูลที่เตรียมไว้
2. เผยแพร่ฐานข้อมูล โดยประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลใน Website ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นที่แพร่หลาย เช่น กระทรวงสาธารณสุข สวรส. สปสร. ฯลฯ
3. เปิดให้บริการฐานข้อมูล

3.3 ระยะการประเมินผล

3.3.1 การประเมินผลการใช้ฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์

1. กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้บริการฐานข้อมูล มี 2 วิธี คือ
 - i. การประเมินผ่าน Website ฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ ในการเข้าใช้แต่ละครั้ง โดยผู้ใช้บริการฐานข้อมูล
 - ii. การประเมินกลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะใช้บริการฐานข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ในประเด็นต่างๆ ดังนี้
เหตุผลของการใช้บริการ/เหตุผลของการไม่ได้ใช้บริการ
จำนวนครั้งของการให้บริการ
ประเภทผู้ใช้บริการ
ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ
2. จัดทำแบบประเมินการใช้บริการฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์รวมทั้งออกแบบการประเมินผ่าน website
3. ทดสอบแบบประเมินการใช้บริการฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์
4. ดำเนินการประเมินปีละ 2 ครั้ง (มิถุนายน และ ธันวาคมของทุกปี)
5. รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการประเมิน
7. นำเสนอข้อมูลการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงสร้างฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ให้เหมาะสมสำหรับประเทศไทยยิ่งขึ้น

4. Output, Outcome และตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน

- 4.1 มีฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ดีและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย
- 4.2 รายงานผลการดำเนินงานของฐานข้อมูลและผลการประเมินคุณภาพประโยชน์ของฐานข้อมูล
- 4.3 งานตีพิมพ์ทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การพัฒนาฐานข้อมูล รายงานความก้าวหน้า และผลการประเมินคุณภาพประโยชน์ของฐานข้อมูล ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

5. ขอบเขตของโครงการ

เป็นศูนย์ที่เน้นการเป็นแหล่งข้อมูลของการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ซึ่งตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของประเทศไทยหรือผลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่อยู่ในรูปของรายงาน หรือวิทยานิพนธ์ปริญาโทและเอก

ตารางแสดงแผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
การสร้างฐานข้อมูล			
1.1 รวบรวมฐานข้อมูลในต่างประเทศ และในประเทศเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ	มีนาคม 2550		
1.2 สร้างรูปแบบฐานข้อมูลเบื้องต้น และกรอบการพัฒนาฐานข้อมูล	มีนาคม 2550		
1.3 จัดประชุม Focus group ผู้ที่เกี่ยวข้อง	มีนาคม 2550		
1.4 ออกแบบฐานข้อมูล	มีนาคม 2550 – พฤษภาคม 2550		
การรวบรวมและประเมินวรรณกรรม			
2.1 สรุปโครงสร้าง และเกณฑ์ในการรวบรวมวรรณกรรม (ข้อมูลจาก 1.3)	มีนาคม 2550		
2.2 สืบค้นและติดต่อขอข้อมูลวรรณกรรมย้อนหลังจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	มีนาคม 2550 – กันยายน 2550	มีนาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2551 (สืบค้นข้อมูลปัจจุบัน)	มีนาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2551 (สืบค้นข้อมูลปัจจุบัน)
2.3 ประเมินวรรณกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	สิงหาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551	มีนาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2552	มีนาคม 2552 – มีนาคม 2553
การบันทึกวรรณกรรมลงฐานข้อมูล			
3.1 บันทึกวรรณกรรมลงในฐานข้อมูล	ตุลาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551	มีนาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2552	มีนาคม 2552 – มีนาคม 2553
3.2 เผยแพร่ฐานข้อมูล และประชาสัมพันธ์	ตุลาคม 2550 – กุมภาพันธ์ 2551	มีนาคม 2551 – กุมภาพันธ์ 2552	มีนาคม 2552 – มีนาคม 2553
การประเมินผลการใช้ฐานข้อมูลและดูแลระบบฐานข้อมูลระยะยาว			
4.1 สร้างวิธีการประเมินการใช้บริการของฐานข้อมูล และออกแบบประเมิน	ตุลาคม 2550		
4.2 เก็บข้อมูลและประเมินผล	ธันวาคม 2550	มิถุนายน 2551 ธันวาคม 2551	มิถุนายน 2552 ธันวาคม 2552
4.3 ปรับปรุงฐานข้อมูลให้เหมาะสม	ธันวาคม 2550	ธันวาคม 2551	ธันวาคม 2552

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 ได้ฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับนักวิจัยการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์
- 8.2 ผู้บริหารทั้งระดับชาติและระดับสถานพยาบาล บุคลากรทางการแพทย์และนักวิชาการได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล
- 8.3 ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการค้นคว้าสำหรับผู้ต้องการใช้ข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์
- 8.4 ประหยัดงบประมาณของประเทศในการทำวิจัยที่ซ้ำซ้อน
- 8.5 สามารถจัดลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ สำหรับประเทศไทย
- 8.6 ได้กลุ่มนักวิจัยที่เข้มแข็งในการสร้างและพัฒนาฐานข้อมูลการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์